

Het wetsvoorstel is een nadere uitwerking van een voorstel aan de minister van de PO-raad, VO-raad en de VNG van december 2016. De wet streeft in onze ogen een goed doel na. Maar er zouden wel enkele verbeteringen moeten worden toegepast.

1) Een verplichting voor het vaststellen van een integraal huisvestingplan (IHP) voor gemeenten

Het is goed om een gemeentelijk meerjarenplan te hebben voor de (vervangende) nieuwbouw of renovatie van scholen, gymgebouwen of Integrale Kindcentra (IKC's). Het feit dat dit voor alle gemeenten op eenzelfde wijze gebeurt juichen we toe.

De vaststelling van het plan voor 4 jaar met nog een voornemen voor 12 jaar, lijkt ons toereikend. Maar het voorstel om dit slechts 1 keer per 4 jaar te herzien geeft te weinig houvast. Deze termijn is te lang. Beter zou zijn om dit jaarlijks te herzien. Hierdoor behouden de besturen een uitzicht van 4 jaar uitvoering en 12 jaar planning. Hier kunnen zij het MJOP en investeringen op afstemmen.

Wij zouden het echter ook aanmoedigen om een vooruitkijk te maken voor 25 jaar. Binnen die scope valt ook 2030 en 2050 van uit de klimaatroute, waarin alle maatschappelijk vastgoed, gasloos, CO2-neutraal en energieneutraal moet zijn.

2) Een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor schoolbesturen.

Vanuit ons blikveld hebben alle scholen al een MJOP. Het is goed dat hier afspraken over worden gemaakt. Looptijd van een MJOP is minimaal 4 + 12 jaar. Maar beter is dat dit voor 25 jaar wordt ingericht. In ons geval is dat de langste vervangingscyclus in de MJOP. En valt samen met 2050 waarin alle maatschappelijk vastgoed, gasloos, CO2-neutraal en energieneutraal zijn. Hier moet de voorziening (dotaties) dan wel de investering (afschrijvingen) op worden afgestemd. De afspraken in het IHP kunnen in de MJOP worden verwerkt. Zodat geen grote vervanging wordt gepland als de school nieuwbouw krijgt.

3) Renovatie wordt een voorziening in de huisvesting waar gemeente voor verantwoordelijk is.

In de wet over het doorcentraliseren van het buitenonderhoud 2015, is nagelaten om duidelijk te maken wie verantwoordelijk is voor de bekostiging van renovatie. In dit wetsvoorstel wordt die omissie hersteld. Door renovatie zou de levensduur en de geschiktheid van het gebouw met 25 jaar verlengd worden.

Indien bij een renovatie het gebouw: moet voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, moet voldoen aan een gezond binnenklimaat en 2030-climate-proof moet worden gemaakt, voorzien wij grote financiële problemen.

4) Het investeringsverbod in het primair onderwijs wordt opgeheven.

Door het opheffen van het investeringsverbod zal de grens tussen middelen voor onderwijs en middelen voor huisvesting nog meer vervagen. Momenteel stellen de eisen aan onderwijshuisvesting schoolbesturen voor dusdanige financiële problemen, dat de vrees bestaat dat onderwijsgeld aangewend gaat worden voor huisvesting.

5) Een zorgplicht voor het schoolbestuur voor een gezond binnenklimaat.

Schoolbesturen dragen dagelijks de zorg voor de leerlingen en het personeel. Zij doen dat met de middelen die gebaseerd zijn op instandhouding van het schoolgebouw. Dat is vaak gerelateerd aan de regelgeving en eisen van oudere bouwbesluiten waarin de klimaateisen fors lager waren, dan wat de wetgever hier voor ogen schijnt te hebben. Wat is de definitie van een gezond binnenklimaat? Onze ervaring met vooral nieuw opgeleverde scholen is, is dat ondanks de nieuwbouw, hier juist veel klachten zijn omtrent verwarming, ventilatie, maar vooral ook droge lucht e.d. In nieuwe of gerenoveerde schoolgebouwen zal de zorgplicht voor een gezond

binnenklimaat makkelijker te dragen zijn dan in bestaande, oudere gebouwen. Daar is echt veel meer geld voor nodig. Hiervoor zijn de subsidies (SUVIS en MVOS) te weinig om het breed aan te pakken. In het bouwbesluit staat wel een eis omtrent ventilatie die gelijk is aan frisse scholen klasse B, maar koeling wordt niet genoemd in frisse scholen, laat staan in het Bouwbesluit. Qua temperatuur mag het conform Frisse scholen Klasse B (*wat formeel geen eis is, dus nieuwbouw als zorgplicht van de gemeente niet aan hoeft te voldoen*) zelfs 3 graden onder buitentemperatuur zijn. Dus een temperatuur van 25-30 graden in de zomer is geoorloofd. Voldoet dit dan aan de criteria van een gezond binnenklimaat? Er worden bij nieuwbouw ook geen eisen aan de relatieve vochtigheid gesteld, bij nieuwbouw is dit wel degelijk een probleem en er zijn dan ook veel klachten over hoofdpijn, droge ogen e.d. In bestaande bouw vergt het aanbrengen van ventilatie nogal een investering in aanpassing, wordt in de MI het budget voor aanpassing ook verhoogd, of moeten we dat met gemeenten oplossen. Ten aanzien van de renovatie van gebouwen lijkt me dat op te lossen, maar er vallen bij veel scholen ook nog genoeg te nemen maatregelen buiten.

6) Daarnaast zouden wij ook de norm m2 BVO (v.v. 200 l.l. + 5,03 per leerling) in het voorstel aangepast willen zien, omdat er door de nieuwe bouwnormen een veel dikkere gebouwschil moet worden gerealiseerd dan toen deze rekenwijze is bepaald en de tegenwoordig veel grotere installatie opstelruimte binnen het gebouw ook wordt meegerekend. Samen geeft dit een vermindering van het effectieve vloeroppervlakte voor het geven van onderwijs tot wel een hele groepsruimte!

Enkele nadere overwegingen:

A) De uitvoerbaarheid van de voorgestelde wijzigingen

IHP: Het IHP-plan maken is uitvoerbaar. De uitvoering wordt financieel heel lastig.
MJOP: Deze MJOP-plannen zijn al klaar. Uitvoering is financieel lastig.
Renovatie: Om na renovatie te voldoen aan nieuwbouweisen, is financieel heel lastig
Zorgplicht: Het gezonde binnenklimaat is voor oudere gebouwen een probleem.

B) Invoeringsdatum 1-1-2025

In het wetsvoorstel wordt veel verwezen naar "nadere regels" die bij ministeriële regeling worden vastgesteld en Algemene Maatregel van Bestuur. Deze kunnen veel invloed hebben op het wetsvoorstel en of het uitvoerbaar is. Wij denken dat dit eerst duidelijker moet worden.

C) Klimaatroute

Wij vinden dat in dit rapport de klimaatroute 2030 en 2050 zwaar onderbelicht is in het wetsvoorstel. De maatregelen naar gasloze, CO2- en energieneutrale schoolgebouwen moeten voorzien worden van voldoende bekostiging.

D) Juridische uitvoerbaarheid

De meeste IHP's zullen in harmonie worden opgesteld. Daar waar het niet goed gaat is de juridische mogelijkheid voor schoolbesturen beperkt. Dit moet meer gewicht krijgen.

E) Gemeenten nieuwbouw en renovatie/Schoolbesturen het onderhoud.

Gemeenten moeten voldoende gefinancierd worden om goede, energie-arme, toekomstbestendige nieuwe scholen te kunnen bekostigen. Voldoende voor 2050.

Scholen die buiten de scope van nieuwbouw en renovatie vallen, moeten voldoende bekostigd worden om goed onderhoud en duurzame maatregelen te kunnen doorvoeren. Zodat deze gebouwen in ieder geval voldoen aan de klimaatdoelstellingen van 2030.